

(वीर सहिदहरूको संस्मरणमा कीर्तिपुर, काठमाडौँबाट प्रकाशित)

जि.प्र.का.दर्ता नं ५८/२०६३

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

जातीय छुवाछुट सामाजिक
रूपमा निन्दनीय र कानूनी रूपमा
दण्डनीय कार्य हो ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

वर्ष १४, अंक ३, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३७ चौला गा. दशमी, वि. सं. २०७४ बैशाख ८ गते शुक्रबार APR. 2017 मूल्य रु. ५।-

स्थानीय तहको निर्वाचन २०७४

नेपाल मजदुर किसान पार्टीको घोषणा पत्र सार्वजनिक

काठमाडौँ । आगामी बैशाख ३१ गते हुने स्थानीय तहको निर्वाचनको निमित्त नेपाल मजदुर किसान पार्टीले आफ्नो घोषणा पत्र सार्वजनिक गरेको छ । पार्टीले बानेश्वरस्थित ईन्द्रेनी बैंकवेटको सभाकक्षमा एक कार्यक्रम गरी घोषणा पत्र सार्वजनिक गरेको हो ।

पार्टीको घोषणा पत्र सार्वजनिक गर्नुहुँदै नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे (रोहित)ले पार्टीको नाम फरकफरक भए पनि सिद्धान्ततः

ठूला दलहरूबीच कुनै भेद नभएको बताउनुभएको छ ।

उहाँले राजनैतिक

दलहरूमाथि लादिएको ३ प्रतिशत श्रेसहोल्डको आलोचना गर्नुहुँदै ठूला दलहरूले नै सरकारमा बहुमत

घोषणापत्रको पूर्ण पाठ पृष्ठ ३ मा

पुन्याउन साना दलहरूलाई समेटेर लानु गलत भएको बताउनुभयो । उहाँले धर्म, भाषा, जात, क्षेत्रको आधारमा राजनीतिक पार्टीहरू खोल्न दिनाले नेपालमा साम्प्रदायिकता भड्किन सक्ने खतरा रहेको संकेत गर्दै मधेसवादी दलहरूले विदेशीको इसारामा संविधान संशोधनको अडान लिई बस्नु गलत हो भन्नुभयो ।

उहाँले स्थानीय निकायमा देशको कुल बजेटको

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

कीर्तिपुरमा निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय स्थापना

कीर्तिपुर । बैशाख ३१ गते हुने स्थानीय तहको निर्वाचनको लागि कीर्तिपुरमा निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय बिहीबार स्थापना गरेको छ ।

कीनपा वडा नं. ९ टाउनप्लानिङ्गस्थित सामुदायिक

भवनमा स्थापना गरेको कार्यालयको निर्वाचन अधिकृत गजेन्द्र बहादुर सिंह, कीनपाका वरिष्ठ लेखा अधिकृत सानुबाबु परियार, महानगरीय प्रहरी प्रभाग कीर्तिपुर वृतका डिएसपी तुलबहादुर कार्कीले संयुक्त रूपमा उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

महाभूकम्पको २ वर्षः खेत चलान घर ढलान

२०७२ बैशाख १२ गते गएको महाभूकम्प मंगलबार दुई वर्ष पुग्दैछ । भूकम्पबाट क्षति भएका नेपाली जनताहरूको भौतिक संरचना अझै ठड्याउन सकेका छैनन् । अहिले पनि अस्थायी टहरामा घामपानीको सामना गर्दै बस्न बाध्य छन् ।

राज्यलाई विभिन्न दातृ राष्ट्रबाट आएका आर्थिक सहयोगको हिसाव गणना गर्दा सबै पीडितको लागि अस्थायी टहराबाट मुक्त गर्न सक्ने अवस्था देखिन्छ्यो ।

तर राज्य यसबाट पन्छिँदै तीन लाखको अनुदान सहयोगमै व्यस्त भएको छ । अनुदान रकम हात पार्न पनि पीडितले निर्माण गर्न चाहेको

फाइल फोटो

जग्गाको पूर्जा अनिवार्य गरेपछि धेरै जनाले त्यो रकम पनि पाउन सकेका छैनन् । तीन लाखले भूकम्प प्रतिरोधी घर बनाउन सकिदैन न

त नक्सा पास गरी घर बनाउन पुग्छ ।

राजधानीका प्रभावित क्षेत्रमा त भन् ३ लाखले माटो

पन्छाउन पनि पुगेको छैन । निर्माण त परै कुरा भएको छ ।

अन्यत्र आफ्नै नाममा जग्गा नहुनेले पुरानै भत्केको घरको पूर्जा नभएपछि अनुदानबाट बञ्चित छन् भने दोस्रो किस्ता १ लाख ५० हजार लिन आवश्यक निर्माण सम्पन्न भएकालाई आह्वान गरेको छैन ।

सरकारको अनुदान पखैरै बस्न नसकेपछि अधिकांश पीडितले खेत चलान गरी घर ढलान गरेका छन् ।

जग्गा बिक्री अचाकली बढेको छ त्यही पैसाबाट घर ठड्याइरहेका छन् ।

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

नवौँ सहिद स्मृति कप व्याडमिन्टन प्रतियोगिता सम्पन्न रदिप र श्याम महर्जनले उपाधी हात पारे

युवा खेलकुद समूह कीर्तिपुरद्वारा आयोजित नवौँ सहिद स्मृति कप उपत्यकाव्यापी खुला व्याडमिन्टन प्रतियोगिता शनिबार सम्पन्न भयो ।

प्रतियोगितामा ललितपुर हरिसिद्धिका रदिप महर्जन र श्याम महर्जनले उपाधी हात पारेका छन् ।

रदिप र श्याम महर्जनको जोडीले कीर्तिपुरका अजय पाण्डे र पुष्प खड्काको जोडीलाई २१-१९ र २१-११ को सोभो सेटले पराजित गरेको थियो ।

विजयी खेलाडीहरूलाई पुरस्कार वितरण गर्दै प्रमुख अतिथि नेपाल मजदुर किसान पार्टीका केन्द्रीय सदस्य एवं सांसद प्रेम सुवालले स्वास्थ्य, मित्रता, अनुशासन र सार्वभौमिकता रक्षाको

लागि खेलकुद मार्फत् पनि गर्न सक्ने भएकोले खेलकुद निरन्तरता दिनु जरुरी रहेको भन्नुभयो । राज्यमा पुगेका शासक दलहरू देश र जनताको हितमा काम गर्नु भन्दा भ्रष्टाचार, अनैतिक काममा मात्र ध्यान दिएको भन्नुहुँदै देशमा सरकारलाई अनुशासनको पाठ खेलाडीले सिकाउनुपर्ने अवस्था श्रृजना भएको जिकिर गर्नुभयो ।

वहाँले भारतले नेपालभूमिमा नेपालीले कल्भर्ट बनाउँदा पनि सिमाना सुरक्षा बलले

गोली हानी नेपाली युवा गोविन्द गौतमलाई मारेको, संविधान जारी गरेको निहुँमा नाकाबन्दी गरेको, नेपालको भू-भाग अतिक्रमण गरेकोको विरोधमा सबै युवाहरू लाग्नुपर्ने बताउँदै देशको रक्षामा खेलाडीहरूको पनि हात रहेको बताउनुभयो ।

वहाँले संविधान संशोधनबारे पहिलो संशोधन फिर्ता लिएर दोस्रो ल्याएको संशोधन पनि देश र जनताको हितमा नभएकोले नेमकिपाले नाकाबन्दीको समयमा

जस्तै सडक र संसदमा नारा लगाएको बताउँदै हामीले सरकारलाई गलत सम्झौता नगरौं भनेर सतर्क गरिरहेको उल्लेख गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा सहिद स्मृति व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष सिद्धिकुमार मानन्धर, कीर्तिपुर व्याडमिन्टन क्लबका अध्यक्ष राजु महर्जन, राष्ट्रिय व्याडमिन्टन खेलाडी राम राईलगायतले निरन्तर खेलकुदको आयोजना गर्नुभएकोमा धन्यवाद दिँदै कुशल खेलाडी तयार पार्न सकोस् भनी कामना गर्नु भयो ।

प्रतियोगिताका संयोजक नारायण महर्जनले ऐतिहासिक जन आन्दोलन २०४६ मा सहादत गर्नुहुने सहिदको स्मृतिमा खेल

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

फोटोसहितको मतदाता नामावली वेबसाइटमा

काठमाडौँ । निर्वाचन आयोगले स्थानीय तह निर्वाचनको लागि तयार पारेको फोटोसहितको मतदाता नामावलीलाई आइतबार राति आयोगको वेबसाइटमा राखेको छ । स्थानीय तहको निर्वाचन वैशाख ३१ गते आइतबार तोकिएको छ ।

स्थानीय तह निर्वाचनमा २०७३ फागुन ९ गते १८ वर्ष पूरा भई मतदाता नामावलीमा फोटोसहितको नाम दर्ता गराएका मतदाताले मात्रै मताधिकार प्रयोग गर्न पाउने कानूनी व्यवस्था छ । आयोगले सातवटै

प्रदेशका ७५ वटै जिल्ला र ७४४ वटै स्थानीय तहको एक करोड ४० लाख ५४ हजार ४८२ मतदाताको विवरणलाई अन्तिम रूप दिई मतदाताको जानकारीको लागि वेबसाइटमा राखिएको आयोगका प्रवक्ता सूर्यप्रसाद शर्माले जानकारी दिनुभयो ।

मतदाताले आयोगको वेबसाइट www.election.gov.np मा गई मतदाता नामावलीमा रहेको आफ्नो नम्बर र जन्म मिति राखेर गर्न पाउने कानूनी व्यवस्था छ । आफ्नो विवरण हेर्न सकिनेछ ।

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

हरिशरण स्मृति कप बास्केटबल शनिबार फाइनल

कीर्तिपुर । हरिशरण स्मृतिक प्रतिष्ठानको आयोजनामा प्रथम स्व. हरिशरण स्मृतिकप मिनि भेटरान्स बास्केटबल

प्रतियोगिता २०७४ आइतबारदेखि चालू छन् ।

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०४६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि सं. २००६ माघ

हिराकाजी महर्जन
वि सं. २०१७ माघ

राजमान माली
वि सं. २०२५ मंसिर

राजेन्द्र महर्जन
वि सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक ३, २०७४ बैशाख ८ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेस्कटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

स्थानीय तह निर्वाचन २०७४

नेमकिपाको घोषणापत्र जनताको पक्षमा

नेपाल मजदुर किसान पार्टीले स्थानीय तह निर्वाचनको लागि घोषणा पत्र बिहीबार राजधानीमा सार्वजनिक गरियो।

पार्टी अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे 'रोहित'ले सार्वजनिकीकरण गरेको सो घोषणा पत्र जनताको पक्षमा प्रतिबद्ध रहेको छ।

बीस पृष्ठ लामो घोषणा पत्रमा 'जनताको प्रजातन्त्रको लागि मादल चिन्हमा मतदान गरौं' भन्ने मूल नारा बोकेको छ।

स्थानीय तहको निर्वाचनमार्फत् देश र जनताको सेवा गर्ने नीति नेमकिपाले लिएको छ। जनप्रतिनिधिमार्फत् मजदुर-किसान, प्रगतिशील, बुद्धिजीवि र राष्ट्रिय पूँजीपति वर्ग समेतको सहयोग र समर्थनमा गाउँपालिका र नगरपालिकामा जनताको सेवा गर्ने छ।

भूबनोट अनुसारको घर बनाउन जनतालाई भार नपर्ने गरी माटोको परीक्षण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। देशको बौद्धिक क्षेत्रको सहयोगमा आवास क्षेत्र, पर्यटन क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, शैक्षिक क्षेत्र, हरित क्षेत्र, आदिका भूउपयोग नक्सा तयार गरी कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ, भूकम्पीय क्षति कम हुने प्रविधि प्रयोग गरी घर-भवन संरचनाको निर्माण गरिनेछ, सूचना प्रविधि प्रयोग गरी सर्वसाधारण जनतालाई सेवा सुविधा प्रदान गरिनेछ, सूचना प्रविधि केन्द्र (IT Centre) स्थापनालाई प्राथमिकता राखिनेछ घोषणा पत्रमा उल्लेख छ।

देशको सन्तुलित विकासको लागि कूल बजेटको ५० प्रतिशत स्थानीय तह मार्फत् विकास निर्माण गर्न दिने विषयलाई जोड दिँदै गाउँपालिका र नगरपालिका क्षेत्र स्वस्थ, स्वच्छ र सफा राख्ने, पानीका स्रोतहरु सफा गर्ने, जलाधार क्षेत्र घोषणा गर्ने, स्थानीय स्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोग गरी युवालाई स्वदेशमै रोजगार दिने र देशको द्रुत विकास गर्ने, स्थानीय लगानीमा साना जलविद्युत र सिंचाई परियोजना विकास गर्ने, कक्षा १२ सम्म निःशुल्क र अनिवार्य शिक्षाको व्यवस्था र प्राथमिक विद्यालयमा आ-आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा दिन जोड दिने, कलेज र विश्व विद्यालय स्थापनालाई निरन्तरता दिनेछ जस्ता घोषणा पत्रमा उल्लेख गरिएको छ।

अन्य दलहरु उम्मेदवार हानथाप र सत्तामा बस्दाको विकृतिलाई ढाकछोप गरी घोषणापत्र लेख्दै गर्दा नेमकिपाले पहिलो पटक घोषणा पत्र सार्वजनिक गर्नु सराहनीय काम गरेको छ।

स्थानीय निर्वाचन २०७४: उम्मेदवारको आकांक्षी कि भोकांक्षी

स्थानीय तहको निर्वाचन २०७४ बैशाख ३१ गते नजिकिदै छुन्। राजनैतिक दलहरु आधिकारिक उम्मेदवारको प्रक्रिया जारी छन्।

प्रक्रियाको क्रममा मपाईवादीहरु उम्मेदवारको आकांक्षी सार्वजनिक गर्न पनि तछ्छाडमछ्छाड छन्। ती आकांक्षी उम्मेदवारहरु माथिल्लो समितिमा प्रभावित पार्ने खेल भनेमा फरक पर्दैन। नेवारीमा एउटा उखान छ, 'म्हुतुसि सिके

वा: न्ह्याँव' (ओठ भन्दा दाँत अगाडि) भनेभै मात्र हुन आकांक्षी उम्मेदवारको ताँती।

जनमानसमा भन्न थालेका छन्, पार्टीले टिकट दिने कहिले कहिले तछ्छाडमछ्छाड गर्छन् भोकांक्षीहरु अहिले।

जसले जे गरेपनि हुने भएपछि आकांक्षी उम्मेदवारको भोकांक्षी मनसायले देशलाई कहाँ पुर्‍याउँछ सचेत मतदाता सचेत हुनुपर्ने देखिन्छ।

'नेपालमा कहिल्यै विकास हुन सकेन।' यो गुनासो नयाँ होइन। घागडाान साम्यवादी हुन् वा कटिबद्ध हिन्दुवादी, उदार लोकतन्त्रवादी हुन् वा कट्टर नवउदारवादी, सबैले सधैं गरिरहने गुनासो यही हो। कोही काठमाडौँका ठलका दुर्गन्धले आहत भएर यस्तो गुनासो गर्छन्, कोही गाउँका मान्छे जागिर माग्न काठमाडौँका डेरामा ताँती लागेको देखेर। तर, जति गुनासो गरियो, सम्भवतः त्यसको तुलनामा 'विकास' भन्ने अवधारणालाई प्रश्न गर्ने र त्यससम्बन्धी खोज गर्ने काम न्यून भयो। ज्ञान उत्पादन गर्न नसक्ने र भएका मौलिक ज्ञानको सम्बर्द्धनमा कुनै कसरत नगर्ने थिति बस्यो। त्यसैले विकासको बिलकूल पश्चिमा रूपरेखाभित्र रहेर गरिएका कच्चा प्रयत्नहरूले उपलब्धि कम गर्‍यो, धुलो बढी उडायो।

आफैँले आफ्नो समाजका लागि ज्ञान उत्पादन गर्न नसक्दा र आयात गरिएका नयाँ अवधारणालाई समाजमा उचित ढंगले 'लोकेट' गर्न नसक्दा परिणाम राम्रो नहुने रहेछ। रामचन्द्र गुहाले आफ्नो पुस्तक डेमोक्याट्स एन्ड डिसेन्ट्समा भारतमा दक्षिणपन्थी धारका बौद्धिकहरूको कमीका कारण दक्षिणपन्थी राजनीतिको आवरणमा ठगहरूको बिगबिगी भयो भन्ने गुनासो गरेका छन्। नेपालको हकमा भने विकासका नाममा भएका क्रियाकलाप हेर्दा, विकास कहिले शासकहरूको वर्चस्व कायम गर्ने आकर्षक कथ्य बन्यो भने कहिले विश्व बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषजस्ता संस्थाको प्रभाव जमाउने 'डिस्कर्सिभ' हतियारको रूपमा प्रयोग भयो। विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको सान्दर्भिकता बचाइराख्ने उपाय पनि यही विकास गफ नै हो।

भौतिक सुख-सुविधाका वस्तु र भिलिमिली सहरका चित्र सामान्य मानिसका मस्तिष्कमा कोरेर बनाइएको विकासको कथ्य अहिले शक्तिशाली छ। ठूला पक्की पुल र चिल्ला बाटालाई विकास भन्ने हो भने अहिलेको नेपालको सबैभन्दा विकसित जिल्ला सप्तरी हुनुपर्ने हो। कारण, कोसी ब्यारेज, त्यसमाथि यामानको पुल, सबैभन्दा पुरानो सिंचाइ नहर चन्द्रनहर, पूर्वपश्चिम राजमार्ग त्यहाँ बनेको दशकौँ भयो। तर, सबैभन्दा बढी संख्यामा गरिब नागरिक भएको जिल्ला पनि सप्तरी नै हो। त्यसैले विकासको एकाङ्की व्याख्या अहिलेको मुख्य समस्या हो भन्ने स्पष्ट देखिन्छ।

नयाँ ढंगले राजनीति गर्ने भनेर सतहमा आएका राजनीतिक शक्तिहरूले आफ्नो

मूल राजनीतिक विचारधारा नै त्यही चित्रलाई बनाएका छन्। पुराना राजनीतिक दलमा उदाएका नयाँ नेताहरूले प्रचार गरिरहेका अवधारणा पनि पूँजीवादी विकासको त्यही भिल्के तस्बिर नै हो। त्यसैले विकास नामको यो उपाख्यान अब लामो समयसम्म प्रभावशाली रहन्छ भन्ने आङ्कलन गर्न सकिन्छ। साथै, अहिलेका ठूला विकासे संस्थाहरू समेत पुरानै ढर्रामा चलिरहन सहज मान्छन्। पहिले भएका कामका गम्भीर समीक्षा गर्ने र बिलकूल फरक बाटो पहिल्याउन उनीहरू तयार नै छैनन्। सुविस्तासँग चलिरहेको अवस्था अर्थात् 'कम्फोर्ट जोन'बाट बाहिर निस्केर त्यस्ता गैरसरकारी संस्थाले काम नै गर्नसक्दैनन्।

अर्को सत्य के पनि हो भने ती ठूला विकासे संस्थामा पनि उही वर्चस्वशाली समूहका क्लिष्ट अँग्रेजी जान्नेहरू नै छन् अर्थात्, विकासको आवरणमा एक वा अर्को रूपको ठगी अनवरत चलिरहेछ। साथै, विकासकै नाममा वर्चस्वशाली वर्ग र समुदायको राजनीतिक र सामाजिक प्रभाव कायम छ, रहनेछ।

त्यसो भए अब गर्ने के त? सबभन्दा पहिले विकासको साविक अवधारणा र आम बुझाइमाथि प्रश्न उठाउने। जेलाई विकासको कामको सफलता मानिएको छ, केती सफलता जीवन र वातावरण अनुकूल छन् भनेर पख्ने। साथै, हिजो निश्चित गरिएका लक्ष्य र प्राप्त उपलब्धिको तालमेलको अध्ययन गर्ने। यसो भन्दै गर्दा अर्कोखाले सन्देह उब्जिन सक्छ। फेरि पनि कामको साटो गफ नै गर्ने? ज्ञान उत्पादन गर्न थाल्नु भनेको अहिले भइरहेका गलत वा सही सवैखाले प्रयत्नलाई पूरै ठप्प बनाउनु होइन। बरू, हिजो भएका कामको समीक्षा गर्दै, ज्ञानका मौलिक परम्पराको खोजी गर्दै र दुनियाँमा भएका अभ्यासबारे अध्ययन गर्दै, विकासका वैकल्पिक अवधारणाबारे चिन्तन गर्न थाल्नु हो।

यति गर्न थाल्दा सबै गलत काम सचिचने होइनन् र विकासको बिलकूल नयाँ स्वर्गमा अवतरण हुने पनि होइन। बरू, यस्ता प्रयत्नले विकासलाई केवल आयातीत 'जार्जन'हरूको साँघुरो फ्रेम र बिलकूल प्राविधिक जकडबन्दीबाट निकाल्न सहयोग पुर्‍याउँछ। विकासको प्राविधिक व्याख्याको राजनीतिक नियत उजागर गर्ने काममा सहयोग पुर्‍याउँछ। अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषले अधि सारेका संरचनागत समायोजनजस्ता अवधारणाबारे खोलिएका पोलहरूको हाम्रामा कति महत्त्व छ भनेर खोजी गर्छ। साथै, विकासको कुनै खास मोडल खोज्ने उपक्रमको अर्थहीनता पनि प्रस्ट्याउन काम लाग्छ। विकास

कुनै निश्चित मोडलको कैदमा नबसेर बरू अर्ग्यानिक प्रक्रियाको रूपमा नयाँ परिस्थितिहरूको सामना गर्दै निरन्तर चलायमान रहने पो हो कि? यस्ता सन्देहबाट खोजी सुरू गर्नलाई अध्ययन-अनुसन्धानको थालनी अहिलेको आवश्यकता हो।

नेपालमा विकाससम्बन्धी अध्ययन-अध्यापन नभएका होइनन्। विकासे भनिएका संघ-संस्थाले आफैँले लगानी गरेर विकासको अनेक अवधारणा अधि सारेका छन्। एउटा अवधारणा काम नलाग्ने सिद्ध भएपछि अर्कोरूपरेखा तयार पार्न पनि उत्तिकै लगानी हुने गरेको छ। यो उपक्रम चलन थलेको पनि दशकौँ भइसकेको छ। त्यसो त हाल हाम्रा विश्वविद्यालयहरूमा 'डेभलपमेन्ट स्टडिज' नामका अनेक विकासे कोर्सका पढाइ पनि हुन्छ। तर, माथि उल्लेख गरिएका मुख्य चासोहरूको अध्ययन गर्न विश्वविद्यालयका कोर्स र विकास संघ संस्थाका चिल्ला दस्तावेज कति काम लाग्ने छन् भनेर सोच्नुपर्ने बेला भइसकेको छ।

गैससका जार्जन प्रयोग गरेर रिपोर्ट लेख्न सक्ने विद्वानहरूको उत्पादन त ठूलो मात्रामा भएको छ। विकास क्रियाकलापले थुप्रै विकास नेता र कार्यकर्तालाई धनवान बनाएको पनि सत्य हो। सामान्य पढेलेखेका केही मानिससमेत यस्ता क्रियाकलापबाट लाभान्वित भएका छन्। तर, विकास नभएको गुनासो सर्वत्र छ। नेपाली समाजका धेरैजसो मानिसले अहिलेसम्म त्यो विकासको उपयोग गरेर इज्जतिलो जिन्दगी जियन पाएका छैनन् भने ज्ञान उत्पादनको प्रक्रियालाई स्वाभाविक र निरन्तर प्रक्रियाका रूपमा सुरू गर्न जरूरी छ।

अहिले चलिरहेको विकास 'डिस्कोर्स'लाई चुनौती दिएर नयाँ खोज गर्ने ल्याकत भएका अध्येताहरूको उत्पादन भएको छैन। त्यस्ता केही मानिस छन् भने पनि उनीहरूले आफ्नो ढंगले काम गर्ने मौका पाएका छैनन्। गैससहरूमा निर्भर नहुँदासम्म, त्यस्ता अध्येताहरूले गरिखान सक्ने अवस्था नहुनु अहिलेको विडम्बना हो। यस्तो अवस्थामा यथास्थितिको विकास गफलाई आलोचनात्मक विवेचना गर्ने र फरक बाटो पहिल्याउनलाई चाहिने ज्ञान उत्पादनको थलो के हुनसक्छ? सम्भवतः विश्वविद्यालयहरू अवस्थाका विश्वविद्यालयहरूबाट यस्ता कामको कतिको अपेक्षा गर्न सकिन्छ र?

विश्वविद्यालयका केही 'म्याभरिक'हरूले आफ्नो व्यक्तिगत प्रयत्नमा गर्ने यस्ता कामले बहससम्म त सिर्जना गर्नसक्ला तर ठोस परिवर्तन सम्भव हुँदैन।

हाम्रा विश्वविद्यालयहरूमा सम्भावना भएका थुप्रै मानिस छन् तर उनीहरूको प्रयत्नले खासै ठूलो बहससमेत सिर्जना गर्न सकेको छैन। त्यसैले विश्वविद्यालय र ज्ञान उत्पादन गर्ने अन्य संस्थामा त्यस्तो वातावरण सिर्जना गर्ने त फेरि उही राजनीतिले नै हो।

राजनीति भने अहिले निराशाको सबभन्दा ठूलो स्रोत भएको छ। निराशा नहुने हो भने राजनीतिक संस्कार बदल्ने चुनौती कसैले न कसैले सामना गर्नुपर्ने हुन्छ। राजनीतिक वृत्तमा देखिएका नयाँ दलहरूले यस्ता विषयमा प्रशस्त काम गर्न सक्ने ठाउँ छ। तर, यी राजनीतिक शक्ति बन्न खोजिरहेकाहरूमध्ये केहीमा खासै गहिरो राजनीतिक सुफुबुफु नै छैन। राजनीतिक र सामाजिक जटिलता बुझ्न सक्नेले 'विकास' नामको अवधारणाको नियतमाथि प्रश्न गर्न सक्ने साहस देखाउन जरूरी छ। केही समयअघि एउटा नयाँ राजनीतिक शक्तिले सुभावका लागि बोलाएको एक छलफलमा त्यसका शुभचिन्तक एक विद्वानले भनेको एक प्रसङ्ग यहाँ सान्दर्भिक हुन्छ। ती विद्वानले चिन्तित मुद्दामा भनेका थिए, 'यो मुलुकमा दुई नारा खुबै बिकने थिए: राष्ट्रवाद र विकास। यी दुवै नारा केपी ओलीले लगिदिए।'

भोटको राजनीतिमा यो चिन्ता सही सुनिन सक्छ। तर, राजनीतिको मियो यति सतही विचारमा कति दिन टिक्न सक्छ? टिक्नो नै भने पनि केही वर्षको न्यानामात्रै हो। मानौं, वर्षौँ टिक्नो, त्यसो भयो भने सारा विनासको कारक नै त्यही बन्छ। सफल हुनुको अर्थ उही पूँजीवादी भिल्के विकास नै हो, जसले स्रोतको अनन्त दोहन गर्छ, विभेद बढाउँछ, सीमान्तकृतहरूलाई भन्नु सीमान्तमा धकेल्छ र ठूला वातावरणीय विनास निम्त्याउँछ।

चुनावी जोड-घटाउको साँघुरो घेरामा राजनीतिलाई सीमित गर्नेहरूले यस्ता सवाललाई बेवास्ताको हाँसोले उडाइदिन सक्छन्। त्यसैले सतहमुन्तिरको राजनीतिक जटिलतासँग जोडिएको यो दुनियाँको भविष्य उधिन्न सक्ने नेतृत्व नै अहिलेको आवश्यकता हो। दुनियाँमा भएका वैकल्पिक डिस्कोर्सहरू सहायक बन्न सक्छन्, त्यसैले ती विमर्शहरूको अध्ययन गर्न थाले नयाँ उदाएका नेतृत्वले फरक ढंगले सोच्न सक्ने अपेक्षा गर्नसकिन्छ्यो। सन् १९९२ मा वल्फगांग सासले सम्पादन गरेको द डेभलपमेन्ट डिक्सनरी: अ गाइड टू नलेज एज पावर र सन् २०१३ मा छापिएको गुस्ताभ इस्टेभाको द फ्युचर अफ डेभलपमेन्ट: अ ग्याडिकल मेनिफेस्टो पढेर सुरुआत गरे राम्रै हुन्छ।

जनताको प्रजातन्त्रको लागि मादल चिन्हमा मतदान गरौं !

स्थानीय तहको निर्वाचन घोषणापत्र २०७४

सम्पूर्ण दिदीबहिनी र दाजुभाइहरू,

वि. सं. २०५४ सालपछि अहिले २०७४ अर्थात् २० वर्षपछि स्थानीय निकाय वा तल्लो तहको निर्वाचन हुँदैछ । तल्लो तह वा स्थानीय निकाय प्रजातन्त्रको जग हो । देशी वा विदेशी प्रतिक्रियावादीको दबाबले दुई दशकसम्म तल्लो तहको निर्वाचन नहुँदा ३०-३५ वर्षका युवाहरू गाउँपालिका र नगरपालिकाको निर्वाचनबारे शिक्षित हुन पाएनन् र प्रजातन्त्रको जगमा अभिघर देश र जनताको सेवा गर्न पाएनन् । १५ वर्षसम्म कर्मचारीहरूले नै गाउँ र नगरपालिका चलाउँदा जनताको इच्छा र भावनाअनुसार गाउँ र नगरको सफाइ, विकास निर्माण, शिशुशाला, ज्येष्ठ नागरिकहरूको आदर निकेतनको बन्दोबस्त गर्ने तथा शिक्षा र स्वास्थ्यको निःशुल्क सेवामा कुनै प्रगति भएन । गाउँ र नगरहरूमा अरबौं अरब रकमको विकास-निर्माण अवरुद्ध भयो, जनप्रतिनिधि नहुँदा गाविस सचिव, नगरपालिकाका कार्यकारी अधिकृत र जिविसका स्थानीय विकास अधिकारीलाई घमकी दिएर योजना र लगत इस्टिमेटविना नै करोडौं करोड रकम शासक दलका राजनैतिक कार्यकर्ता र प्रतिनिधिको नाममा दुरुपयोग भयो । विकास निर्माणको काम नहुँदा गाउँ र नगरका लारसौं युवाहरू घरस्येत बेचेर वा ऋण लिएर एक हातले आँसु पुछ्दै र अर्को हातले पसिना पुछ्दै बिरानो मुलुकमा रगत बगाउँदै छन् । यस्तो परिस्थिति ल्याउन न्यानपावर कम्पनी जन्माउने आमा-बाबु पनि शासक दलहरू नै हुन् । वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरू रोजी भएर फर्कने, दिनदिनै ३-४ वटा लाश फर्कँदा तिनीहरूका लालाबालाहरूको हेरचाहमा समस्या र विदेशी जेलमा मृत्युलाई कुरिरहेका कतिपय युवाहरूको पीडा र दुःखका कारणहरू पनि शासक दलहरू नै हुन् । युवालाई बेचबिखनजस्तै गरी वैदेशिक रोजगारीमा पठाउने न्यानपावर कम्पनी र शासक दलहरूले ठगी गर्ने सहकारीहरूको संरक्षण गरेकै हुनाले ती अपराधीहरूबाट पीडित जनताका रकम असुलउपर भइरहेको छैन ।

गाउँपालिका र नगरपालिकाको निर्वाचनबाट योग्य र इमानदार प्रतिनिधिहरू चुनिएमा यस्ता अनेक जेलिएका समस्याहरू सुल्झिन ठूलो सहयोग पुग्नेछ । वर्तमान निर्वाचनबाट चुनिने जनप्रतिनिधिहरूले गर्नुपर्ने कामबारे जनतालाई शिक्षित गर्नु आवश्यक छ । स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूको काम कर्तव्यबारे शिक्षित गर्नु पनि दलहरूकै काम हो । गाउँ र नगरपालिकामा हाम्रा जनप्रतिनिधिहरूले तल उल्लिखित काम-कर्तव्य पूरा गर्नुपर्नेछ -

क) नगर प्रहरी, सहकारी

संस्था र एफएम सञ्चालन गर्ने अधिकार व्यवस्थित गर्नेछ । प्रगतिशील कर प्रणालीअनुसार सम्पत्ति कर, घर बहाल कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारीसाधन करलाई स्थानीय करको रूपमा संकलन गर्नेछ र सेवा शुल्क, दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विसापन कर, व्यवसाय कर, भूमि कर (मालपोत) र मनोरञ्जन करलाई प्रभावकारी बनाउनेछ । दण्ड जरिवानाबारे जनतालाई सचेत गराउनेछ ।

ख) गाउँ र नगरपालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क अभिलेख संकलन, स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजनाहरू, आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइजस्ता स्थानीय सेवाको बन्दोबस्त गर्नेछ ।

ग) स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता, स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, सिंचाईको समेत आ-आषनो गाउँपालिका र नगरपालिकाले गर्नेछ ।

घ) नगर र गाउँ सभा, जिल्ला सभा तथा स्थानीय अदालत, मेलमिलाप र मध्यस्थताको भूमिका जनताको सेवाको रूपमा निर्वाह गरिने छ ।

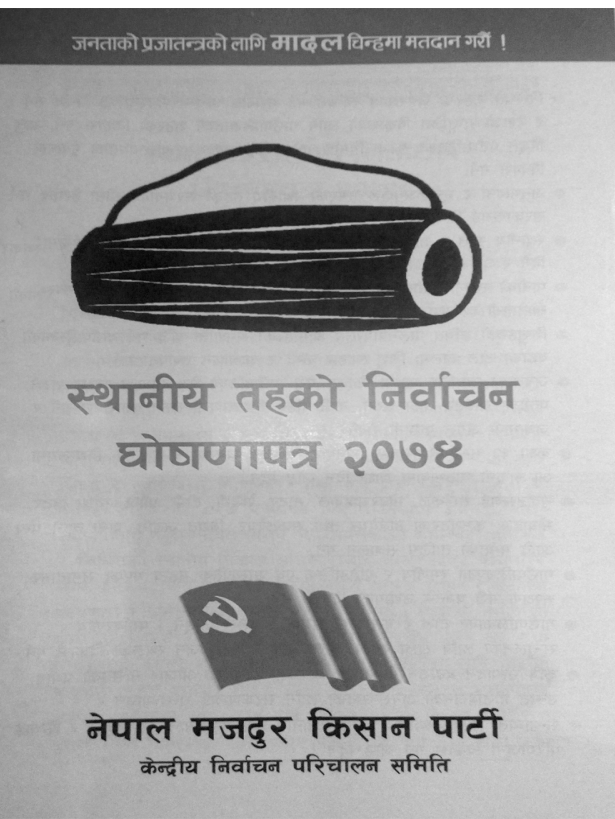
ङ) स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने, घरजग्गा धनी पूर्जा वितरण, कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य र सहकारीको व्यवस्था गर्नेछ ।

पहिले नगरपालिकाको काममा छाडा पशुको व्यवस्थापन गर्ने कागजी हाउस, मानसिक रोगीहरूको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने थियो । तर नयाँ बन्दोबस्तअनुसार नगर र गाउँपालिकाले ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको समेत व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ भने बेरोजगारहरूको तथ्याङ्क संकलन, कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण, खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना र वैकल्पिक ऊर्जा जोबर ज्यास, सौर्य ऊर्जा र हावाको ऊर्जा आदिको समेत बन्दोबस्त गर्नेछ ।

नगर र गाउँपालिकाले आ-आषनो नगर र गाउँ-गाउँका बाढी, पहिरो, आगलागी, भूकम्प, महामारी रोगजस्ता विपद्को व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण तथा भाषा, संस्कृति र ललितकला अर्थात् नाच-गान, भाषा साहित्यको संरक्षण र विकास गर्नेछ । भूकम्प पीडितहरूको पुनःस्थापना र क्षति भएका संरचनाहरूको पुनःनिर्माणमा जोड दिनेछ ।

आदरणीय दाजु-भाइ, दिदी-बहिनी तथा सम्पूर्ण नेपाली जनता,

नेपाल मजदुर किसान पार्टीका कार्यकर्ताहरू स्थापनाकालदेखि नै निर्दलीय (पञ्चायत) निरंकुशताविरुद्ध बागमती, नारायणी, जनकपुर,

मेरी, कर्णाली र सगरमाथा अञ्चल तथा देशका अन्य जिल्ला र गाउँमा जनतालाई सचेत पार्ने र मौलिक तथा राजनैतिक अधिकारको निमित्त देश र जनताप्रति पार्टीको कर्तव्यबारे प्रचार गर्ने काममा निरन्तर लाग्नुभयो ।

पार्टीका कार्यकर्ताहरू बागमती, नारायणी, जनकपुर, कर्णाली अञ्चलका दुर्गमका जेलहरूमा समेत पञ्चायती अत्याचारको विरोधमा संघर्षरत हुनुहुन्थ्यो भने केही नेता र कार्यकर्ताहरू भूमिगत र प्रवासमा संघर्षरत हुनुहुन्थ्यो । केही कार्यकर्ताहरू पञ्चायती प्रतिक्रियावादी संघ-संस्थामा गएर देश र जनताको हक हितको निमित्त निःस्वार्थ रूपले सेवामा संघर्षरत रहनुभयो ।

२०३६ सालको जनमत संग्रहमा जहाँ-जहाँ नेमकिपाका कार्यकर्ताहरू सक्रिय रहे, ती-ती जिल्ला र गाउँमा बहुदलको पक्षमा जनताको मत अत्यधिक देखियो ।

२०४६ को प्रजातन्त्रको पुनःस्थापनाको संघर्षमा पनि नेमकिपाका नेता र कार्यकर्ताहरू देशभरि सक्रिय रहनुभयो । २०६२-६३ सालको प्रतिगमनविरोधी संघर्षमा पनि हाम्रा नेता र कार्यकर्ताहरू आन्दोलनप्रति समर्पित भएर लाग्नुभयो । संविधान निर्माणमा पनि नेमकिपाका विधायकहरू पूर्णजीवादी र समाजवादी संविधानको तुलनात्मक अध्ययनकारी समाजवादी संविधानका सकारात्मक विषयमा संविधान सभा र देशका विभिन्न जिल्लामा जनसभा, प्रदर्शन, अन्तरक्रिया, अन्तर्वार्ता र पत्रकार भेटघाटहरूको माध्यमबाट जनतालाई जानकारीमूलक सूचना प्रवाह गर्ने र राजनैतिक शिक्षा प्रचारमा लाग्नुभयो ।

राजनैतिक दल र श्रेसहोल्ड (मत सीमा) बारे हाम्रो मत

संसार अमेरिकाका राजदूत मोहियानले संयुक्त राष्ट्र संघको एक बैठकमा नेपाललाई “भाडाका सिपाहीहरूको देश” (

कन्ट्री अफ मर्सेनरिज) भनी नेपाल र नेपालीहरूको हुर्मत लिने असफल प्रयास गरे । २०४८ सालको संसदमा नेमकिपाले नेपाल र नेपाली जनताको निधारमा “गोर्खा भर्ती केन्द्र एक कालो टिका हो, त्यसलाई खारेज गर्नुपर्ने” आवश्यकता औल्यायो । त्यसको एक-दुई दिनमा एक पूर्व गोर्खा सिपाहीका मित्र नेपाली कांग्रेसका एक सांसदले ५ प्रतिशत मत प्राप्त नगरेको दललाई राष्ट्रिय दलको मान्यता दिन नहुने प्रस्ताव उठाएका थिए । सम्भवतः विदेशी दबाबकै कारण उनले राष्ट्रिय दलको निमित्त श्रेसहोल्डको विषय उठाएका थिए ।

अन्तरिम संविधान र नयाँ संविधानमा पनि श्रेसहोल्ड राख्ने विषय केही प्रतिगामी दलहरूले उठाएका थिए । संविधानसभाका अधिकांश दलहरूले त्यसको विरोध गरेको कारण संविधानमा राखिएन । तर शासक दलहरूले आ-आफ्नो सरकार गठनको निमित्त थोरै संसद सदस्य भएका दलहरूलाई मन्त्री पद र अनेक सुविधा दिएर पालेपालो सरकारमा सहभागी बनाए । नेमकिपा राजनीतिमा त्यस्तो लेनदेन, राजनैतिक अनैतिकता र सिद्धान्तच्युत प्रवृत्तिको विरोधमा रह्यो । नेमकिपाले शासक दलहरूको लारसौं र करोडौं रूपैयाँ लिएर राजदूत नियुक्ति गर्ने, न्यायाधीश, प्रहरी महानिरीक्षक र अन्य संवैधानिक पदहरू बहालीमा हुने भागबण्डा, भ्रष्टाचार र अनेक अनियमितताको विरोध गर्दै गयो । विदेशी व्यापारी कम्पनी र देशको उद्योग, व्यापार, सेवा र प्राकृतिक स्रोतहरू देशी वा विदेशी कम्पनीहरूलाई दिने शर्तमा निर्वाचनको निमित्त अरबौं रूपैयाँको लेनदेन गर्ने, निर्वाचनमा पैसा बाँड्ने, त्यसको निमित्त उद्योगपति, व्यापारी, ठेकेदार, भ्रष्ट कर्मचारी, न्यानपावर कम्पनी र गुण्डाहरूमार्फत पैसा असुल गर्ने, निर्वाचनमा भौतिक बल वा गुण्डाहरूको प्रयोग र प्रशासनको

दुरुपयोग नेमकिपाले उदाङ्गो पार्‍यो । यसकारण गृह मन्त्रालयले पेश गरेको राजनीतिक दलसम्बन्धित विधेयकमा श्रेसहोल्ड नभए पनि शासक दलहरू मिलेर संशोधन पेश गरी “एकजना सांसद प्रत्यक्ष निर्वाचनमा विजय” हुनुपर्ने र “समानुपातिकमा ३ प्रतिशत मत प्राप्त गर्नुपर्ने” प्रावधानसहित विधेयक बहुमतबाट पारित गरे । सरकारले संसदमा प्रस्तुत गरेको विधेयक असफल हुनुको अर्थ सदनमा सरकारको बहुमत सिद्ध गर्न नसक्ने सरकारले राजीनामा दिनुपर्ने हुन्छ ।

नेमकिपाले सदनमा एक सचेत प्रतिपक्षको रूपमा देश र जनताको हितमा भूमिका निर्वाह गरेको हुँदा शासक दलहरूले आफूले जस्तै नेमकिपालाई अनियमितता गर्न बाध्य पार्नको निमित्त गैरप्रजातान्त्रिक र गैरसंवैधानिक रूपले श्रेसहोल्डसहितको विधेयक संसदमा पारित गरे जो सान्ने लज्जास्पद छ भने यसले शासक दलहरूको निरंकुश प्रवृत्तिलाई उदाङ्गो पार्‍यो ।

शासक दलहरूले श्रेसहोल्डलाई “राष्ट्रिय दल” र “राष्ट्रियता” सँग जोड्नुको अर्को अर्थ हो- पञ्चायतकालमा लागेको “अराष्ट्रिय तत्व” को आरोपको अपराधबोध अन्य दललाई “राष्ट्रिय” दल होइन भनी आफ्नो अपराधले पोलेको छातीमा मल्हम लगाउने दुष्प्रयास गर्दैछन् । यस कार्यले तिनीहरू आफूलाई “धमिलो पानी खाने” कथामात्र दोहोर्‍याउन चाहेको पुष्टि गर्‍यो ।

नेमकिपाको दृष्टिकोणमा राजनैतिक दलको पहिचानका आधारहरू तल लेखिएअनुसार छन् -

१) देश र समाजमा आमूल परिवर्तन ल्याई एक आदर्श समाज निर्माण गर्न एक न एक राजनैतिक दर्शन र सिद्धान्तको आधारमा राजनैतिक दलको स्थापना हुन्छ ।

२) निश्चित आदर्श समाज स्थापना गर्न समाजको एक न एक वर्गको प्रतिनिधित्व राजनैतिक दलहरूले गर्छन् ।

३) धर्म, जाति, भाषा र क्षेत्रका जनताको हित सुनिश्चित गर्न पनि सामुदायिक र राजनैतिक दलको स्थापना गरिएको हुन्छ । तर त्यस्ता राजनैतिक दलहरूले व्यापक राष्ट्रिय भावनाको प्रतिनिधित्व गर्दैन बरु कुनै एक सम्प्रदाय र क्षेत्रको मात्रै प्रतिनिधित्व गर्छन् ।

४) समाजको आमूल परिवर्तन र आदर्श समाजको स्थापना गर्ने उद्देश्यको निमित्त व्यापक जनतालाई शिक्षित र दीक्षित गर्न सडक, सदन र स्थानीय तहमा पनि राजनैतिक दलहरूले प्रचारप्रसार गर्ने गर्छन् ।

५) आ-आफ्नो गन्तव्यमा पुग्न राजनैतिक दलहरूले आवधिक निर्वाचनलाई पनि उपयोग गर्ने गर्छन् ।

६) दलहरूले राजनैतिक दर्शन र आदर्श समाजको राज्य व्यवस्थाको रूपरेखा, त्यस गन्तव्यमा पुग्ने उपाय र माध्यमको प्रचार कार्य निश्चय पनि एक प्रासिक विषय हो ।

७) निर्वाचनलाई उपयोग गर्ने नाममा पैसा वितरण गर्ने, मालसामान वा उपहार प्रदान गर्ने, भोजभतेर गर्ने, आषनो दल शासनमा पुगेमा पदको लोभ देखाउने, ठेक्का-प । र अन्य आर्थिक लोभ देखाउने तथा उद्योग-व्यापार र योजना बाँड्नेजस्ता आश्वासन दिनु आदर्श समाजको निर्माणमा बाधक हुने हुँदा त्यस्ता गतिविधिलाई रोक्न राजनैतिक पार्टीहरूलाई आचारसंहिताको बन्दोबस्त गरेको हुन्छ ।

८) आचारसंहिता एक नैतिक प्रश्नमात्रै नहोस् भन्ने उद्देश्यले निर्वाचन ऐन-नियममार्फत दण्ड जरिवानाको बन्दोबस्त गर्नु र समयमै कडाइका साथ आचारसंहिता लागू गर्नु स्वाभाविक हो ।

९) निर्वाचनलाई मर्यादित र शान्तिपूर्ण ढंगले सम्पन्न गराउने सिलसिलामा सानातिना नुदी र कमजोरी देखिएमा अनेक साम्प्रदायिक र आपराधिक घटना घट्ने हुँदा निर्वाचन आयोजले निष्पक्ष रूपमा निर्णायक भूमिका खेल्नुपर्ने हुन्छ । निर्वाचन आयोज शासक दलहरूको अनुचित प्रभावबाट मुक्त हुनुपर्छ ।

१०) राजनैतिक दलले आफ्नो आदर्श समाजको निर्माण गर्न पार्टीको नाम, घोषणापत्र, पार्टी विधान, भण्डा, निर्वाचन चिन्ह र राजनैतिक दस्तावेजहरू प्रस्तुत गरेको हुन्छ । त्यस्ता दलहरूले वर्षको कमभन्दा कम दुई पटक केन्द्रीय समितिको बैठक, दुई वर्षमा एक पटक सम्मेलन र ५ वर्षमा एक पटक राष्ट्रिय सम्मेलन वा महाधिवेशन गरेको हुन्छ ।

राजनैतिक दलले तत्कालीन राष्ट्रिय एवं अन्तराष्ट्रिय परिस्थिति, समसामयिक विषय, देश तथा जनताको समस्या समाधानबारे आषनो दृष्टिकोण प्रस्तुत गर्न अन्तरक्रिया, गोष्ठी, जनसभा र प्रदर्शन आदि गतिविधि गरेको हुन्छ ।

जनतासम्म दलको दृष्टिकोण प्रस्तुत गर्न हरेक दलले दैनिक, साप्ताहिक वा मासिक र समसामयिक पत्रपत्रिका प्रकाशित गरेको हुन्छ वा रेडियो, टीभी र “मुखपत्र” को बन्दोबस्त गरेको हुन्छ ।

११) उपर्युक्त प्रावधानहरू पूरा नभएका दलहरूबाट जनता सुसूचित नहुने हुँदा त्यस्ता राजनैतिक दल नागरिक समाज र राजनैतिक समूहमा परिणत हुनेछन् ।

१२) नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ र प्रतिनिधिसभा सदस्य ऐनमा उल्लेख भएको ३ प्रतिशत मत प्राप्त नगर्ने

आशाकाजी बासुकलाको स्मृति संगालो सार्वजनिक

नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे (रोहित)ले मंगलबार आयोजित एक कार्यक्रमबीच पार्टीका पूर्वकेन्द्रीय सदस्य दिवंगत आशाकाजी बासुकलाको सम्भना प्रकाशित 'कामरेड आशाकाजी बासुकला स्मृति संगालो' पुस्तक सार्वजनिक गर्नुभयो।

नेमकिपा केन्द्रीय समितिद्वारा प्रकाशित पुस्तक सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष बिजुक्छेले का.बासुकला पार्टीले दिएका जस्तासुकै गाह्रो काम गर्न पनि पछि नहट्ने र उनको सरल स्वभावका कारण पार्टीका काम गर्न निकै सहज हुने गरेको बताउनुभयो।

पार्टी अनुशासन बाहिर गएर काम गर्ने कार्यकर्ता कुनै न कुनै दिन अप्ट्यारोमा पर्ने चर्चा गर्दै उहाँले भन्नुभयो, 'पार्टी निर्देशनअनुसार काम गर्दा केही

समयसम्म परिणाम नआए पनि समयान्तरमा सकारात्मक नतिजा निस्कने छ।'

पदको लागि आफ्नो क्षमताको धाक र धक्का लगाउने प्रवृत्ति गलत भएको चर्चा उहाँले बासुकलामा जुनसुकै पदमा गए पनि घमण्ड गर्ने बानी नभएको चर्चा गर्नुभयो।

'उहाँले व्यक्तिगत अहमलाई होइन, सिद्धान्त र विचारलाई नै पहिलो प्राथमिकतामा राख्ने काम गर्नुभयो।' बासुकलाबारे बिजुक्छेले भन्नुभयो।

आफ्नो आत्मगत

मूल्याङ्कनले मानिसलाई गलत निष्कर्षमा पुर्‍याउने उहाँको भनाई थियो।

सभापति आसनबाट बोल्दै नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य बुद्धिकुमार गोसाईंले आशाकाजी नेमकिपाका इमान्दार र पार्टीका लागि दिलोज्यान दिने कार्यकर्ता भएको बताउनुभयो।

नेमकिपाका केन्द्रीय सचिव सुनिल प्रजापतिले देश र जनताको निस्वार्थ सेवामा बासुकलाको अथक सक्रियताबाट नयाँ पुस्ताले सिक्न जरुरी भएको बताउनुभयो। उहाँले तात्कालीन

पञ्चायती राज्यव्यवस्थाले नेमकिपालाई समुल नष्ट गर्न गरेको भक्तपुर काण्डको समयमा बासुकलाको अविचल निष्ठा अनुकरणीय भएको चर्चा गर्नुभयो।

'जनतालाई राजनीतिक रूपमा सचेत बनाउने आशाकाजी दाइले साँस्कृतिक क्षेत्रबाट पुर्‍याएको योगदान जनताले कहिल्यै भुल्न सक्नेछैन', प्रजापतिले भन्नुभयो।

पुस्तक सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा नेमकिपाका काभ्रेजिल्ला अध्यक्ष कृष्णकुमार वैद्य, काठमाडौं जिल्ला समिति अध्यक्ष नारायण महर्जन, भक्तपुर जिल्ला अध्यक्ष रमेश थापाश्रेष्ठ, नेपाल भाषा साहित्य तःमुँज्याका अध्यक्ष चन्द्रबहादुर उलक, पत्रकार समाज नेपालका अध्यक्ष लक्ष्मणराज जोशी, आशाकाजी बासुकलाका सुपुत्र राजकिरण बासुकलालगायतले आशाकाजी बासुकलाको योगदानबारे चर्चा गर्नुभएको थियो।

पौमाचित्र कलाको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा ध्यान दिनुपर्ने

भक्तपुर। ख्वप पौभा च्वमी पुचः को आयोजनामा शनिबार खोमास्थित ख्वप छें गेष्ट हाउसमा छैटौँ पौभा प्रदर्शनी कार्यक्रम सम्पन्न भयो। साथै पौभा कलाकारद्वय मुक्ति सिं थापा र अग्रणी महिला पौभा कलाकार नारायणलक्ष्मी कार्जुजितलाई प्रमुख अतिथि नेमकिपाका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) र संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशीले दोसल्ला ओढाई सम्मान गर्नुभयो।

पौभाका सूचीपत्रसहितको स्मारिका विमोचन गर्दै कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि अध्यक्ष (रोहित) ले नेपालको मौलिक कलालाई निरन्तरता दिने कार्यमा सक्रिय 'ख्वप पौभा च्वमी थापाश्रेष्ठ, नेपाल भाषा साहित्य तःमुँज्याका अध्यक्ष चन्द्रबहादुर उलक, पत्रकार समाज नेपालका अध्यक्ष लक्ष्मणराज जोशी, आशाकाजी बासुकलाका सुपुत्र राजकिरण बासुकलालगायतले आशाकाजी बासुकलाको योगदानबारे चर्चा गर्नुभएको थियो।

हरेक पौभा चित्रका पृष्ठभूमि र त्यसमा लुकेका किम्बदन्ती, धार्मिक एवम् पौराणिक कथा बोकेको पौभा आफैमा एक पृथक कला हो। यसको संरक्षण प्रवर्द्धनमा नेपाल सरकारअन्तर्गत ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानले उचित कार्य गर्न नसकेको हुँदा प्रतिष्ठानले गर्नुपर्ने काम कुनै व्यक्तिको समूहले गर्नुपर्दा धेरै समस्याहरू हुने बताउनुभयो।

'पौभा चित्र नेपालीको मौलिक कला भएको हुँदा देशको कला र साहित्य, विचार र दर्शन अन्य देशहरूमा पनि फैलाउन सके पर्यटनलाई आकर्षण गर्न सकिन्छ। ख्वप पौभा च्वमी पुचःले यस कलालाई निरन्तरता दिदै नयाँ पुस्तालाई प्रशिक्षित गर्ने कार्य प्रशंसनीय छ' - उहाँले भन्नुभयो।

यसैगरी कार्यक्रमका विशिष्ट अतिथि संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशीले पौभा चित्रकलाको

पहिचान थाहा पाउने पृथक माध्यम भएको हुँदा पृथार्थले छोडेको परम्परालाई उचित संरक्षण र प्रवर्द्धनमा जोड दिनुपर्ने विचार राख्नुभयो। उहाँले पौभा लेख्ने प्रचलन नेपालबाट अरू देशमा विकसित भएको बताउँदै आफ्नो कलाको संरक्षण आफैले गर्नुपर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो। उहाँले भन्नुभयो- 'जीवनको सत्यता थाहा पाउने दर्शन पौभामा हुन्छ। पौभाको उद्देश्य, दर्शन, नियम थाहा पाएर मात्र पौभा लेखिन्छ।'

कार्यक्रममा ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानका अध्यक्ष नीमा घ्याम्चो लामाले कला क्षेत्रलाई योगदान पुर्‍याउने कलाकारलाई कलाकारको उचित सम्मान प्रतिष्ठानले गर्नुपर्ने तर नेपाल सरकारको उदासिनताले सबै क्षेत्र लथालिङ्ग भएको तर्क राख्नुभयो। उहाँले कला र कलाकारको उत्थानको लागि 'राष्ट्रिय कला' स्थापना गर्ने प्रयासमा आफूहरू लागि परेको बताउनुभयो।

नेपाल पर्यटन विकास बोर्डका निवर्तमान अध्यक्ष नीलकृष्ण ताम्राकारले पौभा लेख्ने कलाकारलाई निरन्तर प्रोत्साहनको आवश्यकता हुने भएको हुँदा कला क्षेत्रमा योगदान पुर्‍याउने कलाकारलाई अभिनन्दन तथा सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै जानुपर्ने बताउनुभयो।

वरिष्ठ पौभा कलाकार दीपककुमार जोशीले कला उत्थान र कला जोगाउनमा कलाकारको महत्त्वपूर्ण योगदान हुन्छ, यस क्षेत्रमा राज्यको पनि उचित ध्यान जान आवश्यक भएको बताउनुभयो।

कार्यक्रममा वरिष्ठ पौभा कलाकार मुक्ति सिंह थापा, ख्वप पौभा च्वमी पुचःका सचिव पूर्णप्रसाद ह्योजूले पनि बोल्नुभएको थियो। बैशाख २ देखि ५ गतेसम्म ख्वप छें गेष्ट हाउसमा पौभा प्रदर्शनी हुनेछ।

शासक पार्टीहरूको विकल्प खोज्ने हिम्मत गरौं

हामी संसारको सबैभन्दा अचम्मको लोकतान्त्रिक, प्रजातान्त्रिक र गणतान्त्रिक मुलुकमा छौं। यहाँ विदेशी राज्य प्रमुख आउँदा वा देशको प्रमुख विदेश जाँदा सार्वजनिक बिदा हुन्छ। अब सरकारले राज्य प्रमुख वा सरकार प्रमुखहरूको जन्मदिन, विवाहको दिन, सन्तान जन्माएको दिन आदि-आदिमा सार्वजनिक बिदा घोषणा गरे अचम्म नमान्ने हुन्छ। हामीले जतिसुकै लोकतन्त्र वा गणतन्त्रका कुरा गरे पनि खासमा हाम्रो राज्य संयन्त्र उही पुरानै सामन्ती संस्कार

र मूल्य मान्यताबाट चलेको छ। उसैगरी प्रमुखहरूको सवारीमा जाम लाग्छ। उसैगरी भूप्रहल्लाई सेवा सुविधा दिइन्छ। देशको सीमा रक्षाको निमित्त प्राण उत्सर्ग गर्ने गोविन्द गौतमहरूको सम्मानमा एक दिन सार्वजनिक बिदा घोषणा गर्न नसक्ने सरकारले भारत भ्रमणमा निस्केकी राष्ट्रपतिको निमित्त सार्वजनिक बिदा दिनुले सरकारले भारतलाई आफूहरू भारतप्रति निकै शरणागत छौं भन्ने सन्देश पनि दिन खोजेको छ। सबैभन्दा विडम्बना त हामी आफैलाई देखेर लाग्छ।

सरकारका यस्ता निर्णयहरूको हामी तथानाम आलोचना त गर्छौं फेसबुकमा तर जब निर्णायक बेला आउँछ हामी तिनै खराबहरूको झण्डा उठाउँछौं मात्र सानो स्वार्थमा। हामी त्यसको विकल्प रोच्ने आँट गर्दैनौं। पार्टीको घोषणापत्र हेरेर वा उसको मूल्याङ्कन गरेर होइन एकथाल मासुभात वा एक लिटर पेट्रोलमा भोट हाल्छौं हामी। सूर्यविना संसार अँध्यारो हुन्छ। रूख नभए अक्सिजन पाइँदैन। हसिया-हथौडाले काम गर्न सकिन्छ यस्तै-यस्तै चुनाव चिन्ह

हेरेर अझै आफ्नो अमूल्य मत दिने जनता न पर्थौं हामी। अनि किन देश हितविपरीत निर्णय नगरून् त शासक पार्टीहरूले। हो, हिजो राजा-महाराजाको जमानामा भनिन्थ्यो 'जथा राजा तथा प्रजा' अहिले 'जथा प्रजा तथा राजा' भनिन्छ। अर्थात् प्रजातन्त्रमा जनता जस्तो छ उसको प्रतिनिधि उस्तै हुन्छ। त्यसैले साँच्चै परिवर्तन चाहने हो भने यी शासक पार्टीहरूको विकल्प खोज्ने हिम्मत गर्नुपर्दछ।

- शङ्कर भण्डारी, हाल काठमाडौं

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

जन्मः
वि.सं. २००९/५/११

स्वर्गारोहणः
वि.सं. २०७३/१२/३०

स्व. राजमाया महर्जन (नगाउँ)

यस संस्थाका शेयरधनी सदस्य तथा अर्का शेयरधनी सदस्य श्रीमती सपना महर्जनका ममतामयी आमा **श्रीमती राजमाया महर्जन**को २०७३ चैत्र ३० गते बुधवारका दिन असामयिक निधन भएकोमा आज १० औं दिनको पुन्यतिथिमा दिवंगत आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं।

साथै यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनहरूमा धैर्य धारण गर्ने शक्ति परमेश्वरले प्रदान गर्नु भनी हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं।

कीर्तिपुर महिला एकता बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था परिवार

नयाँबजार, कीर्तिपुर

नयाँ वर्ष २०७४ को उपलक्ष्यमा
सम्पूर्ण शुभेच्छुक, सहयोगी एवं सद्गुण महानुभावहरूमा
हार्दिक मंगलमय शुभकामनाका साथै,

यस जन पोलिविलनिक, तगःवपीमा मा थप नयाँ सेवा सुविधा सम्बन्धी जानकारी,

- ❖ वरिष्ठ वालरोग विशेषज्ञ डा.रोजेन सुन्दर श्रेष्ठ, हरेक आईतवार र बुधवार वेलुका ५-७ बजे सम्म
- ❖ थाईराइड, स्तन, अण्डकोष, नशा र गाँठागुठीकोको भिडियो एक्स-रे (रेडियोलोष्टि डा.रोसु थापा)
- ❖ बाङ्गोतिङ्को दाँत मिलाउने (Orthodontics and Dentofacial Orthopedics) (डा.सुरेन्द्र महर्जन)

जन पोलिविलनिकबाट उपलब्ध भइरहेका विशेषज्ञ तथा स्वास्थ्य सेवाहरूको तालिका

फिजिसियन डा. गौतम राईः सोमबार, बुधवार-शुक्रबार विहान ११:३० - १२:३० बजे

हाड जोनी विशेषज्ञ डा. सुमनराजा श्रेष्ठः सोमबार विहान ७:०० - ८:०० बजे

हाड जोनी विशेषज्ञ डा. सुमनराजा श्रेष्ठः शनिबार विहान ८:०० - ९:३० बजे

हाड जोनी विशेषज्ञ डा. सैलेन्द्र श्रेष्ठः बुधवार विहान ८:३० - ९:३० बजे

मुटु रोग विशेषज्ञ डा. सुबोध कसाकारः शुक्रबार दिउँसो ३:३० - ६ बजे

रेडियोलोजि विशेषज्ञ डा. रोस्सु थापाः आइतबार, बुधवार विहान ७ - ८ बजे

चर्मरोग विशेषज्ञ डा. हरिनारायण गुप्ताः सोमबार, बुधवार, शुक्रबार विहान ७ - ७:३० बजे

अंकलोजिष्ट डा. तारा मानन्धरः आइतबार विहान १० - ११:०० बजे

बाल रोग विशेषज्ञ डा. रोजेन सुन्दर श्रेष्ठः आइतबार र बुधवार साँझ ५ - ७ बजे

नाक कान घाँटी डा. लक्ष्मण श्रेष्ठः शनिबार विहान ७:३० - ९ बजे

फिजिसियन डा. स्वरूप श्रेष्ठः सोमबार, मंगलबार, बिहबार साँझ ५ - ६:३० बजे

फिजिसियन डा. स्वरूप श्रेष्ठः शनिबार विहान १० - ११ बजे

जनरल फिजिसियन डा. पार्मर चन्द्र सेनः आइतबार-शुक्रबार बिहान ८:०० - १०:०० बजे

दन्त चिकित्सक डा. ईश्वरलाल महर्जनः आइतबार-शुक्रबार विहान ७:३० - ११ बजे

दन्त चिकित्सक डा. नविना महर्जनः आइतबार, बुधवार, बिहीबार साँझ ५ - ७ बजे

फिजियोथेरापी डा. सजित खड्का, आकृति खड्काः आइतबार-शुक्रबार विहान ९ - ११ बजे

दन्त चिकित्सक डा. सुरेन्द्र महर्जनः सोमबार, शुक्रबार साँझ ५ - ७ बजे

दन्त चिकित्सक डा. सुरेन्द्र महर्जनः सोमबार, शुक्रबार बिहान ७:३० - ९ बजे

साथै प्याथोलोजी ल्याब (Pathology Lab), ECG, Echo, मिडियो एक्सरे (Ultra Sound), एक्सरे (X-Ray), फिजियोथेरापी (Physiotherapy) नेबुलाईजर, ड्रेसिङ्ग, परिवार नियोजन सम्बन्धी परामर्श, बालबालिकाका लागि खोप, फार्मसी सेवाहरू समेत सुपथ मूल्यमा उपलब्ध छन्। विस्तृत जानकारीका लागि हरेक दिन विहान ७ देखि बेलुका ७ बजेसम्म

सम्पर्क फोन नं. ८३३२८३० kchcentre@hotmail.com

महाभूकम्पको.....

महाभूकम्पको २ वर्षमा देशभरका पीडितहरूले आफ्नो पुख्र्यौली जग्गा जमिन बाध्य भएर विक्री अरुलाई चलाउन गर्न बाध्य भयो भने जसोतसो घर निर्माण ढलान गर्न थालेका छन् ।

राज्य पीडितको लागि मलमको रुपमा उपस्थित भएकै छैन । जस्तो राज्य त्यस्तै नीति र व्यवहार हुने भएकोले पूँजीवादी व्यवस्थामा सबै कुरा सहजै उपलब्ध होला भने आशा गर्नु व्यर्थ हुनेछ ।

जनताप्रति बफादार सरकार भएमा मात्र राम्रो नीति राम्रो व्यवहार हुन्छ । जनताको चाहनानुसार काम हुन्छ । नत्र आकासको फल आँखा तरी मर जस्तै हुनेछ । यस्तो अवस्थामा पनि पीडितहरूले धैर्यता गुमाउनु हुँदैन । परिस्थितिसँग सामना गर्दै अगाडि बढ्ने आँट गर्नुपर्दछ ।

फोटोसहितको.....

स्थानीय तहको पुनःसंरचना भएबाट मतदाताको ठेगाना परिवर्तन भएको हुँदा त्यसलाई मिलाउन आयोगलाई बढी समय लागेको जनाइएको छ । नयाँ संरचनाअनुसारको स्थानीय तहको नाम र वडा खुल्ने गरी मतदाताको नामावलीलाई अद्यावधिक गरिएको छ ।

आयोगका अनुसार मतदाता नामावलीको छपाइ कार्य आयोगकै छापाखानाबाट भइरहेको छ र सोमबार दिउँसोसम्म ६७ जिल्लाको मतदाता नामावली छाप्ने कार्य सकिएको छ ।

यसैगरी मतदाताको फोटो सहितको मतदाता

परिचयपत्रको छपाइ कार्य पनि आयोग परिसरमा भइरहेको छ । सोमबारसम्म ६० जिल्लाको मतदाता परिचयपत्रको छपाइ कार्य पूरा भएको छ ।

मतदाता नामावली ऐन २०७३ अनुसार मतदानका लागि मतदाता परिचयपत्र अनिवार्य छ । आयोगले मतदाता परिचयपत्र मतदाताले मतदान गर्ने केन्द्रबाटै पाउने गरी बैशाख २८ गतेबाट वितरण गर्ने योजना बनाएको छ ।

मतदाता परिचयपत्र लिन मतदाता आफै उपस्थित हुनुपर्नेछ, आफू उपस्थित हुन नसक्ने अवस्थामा आफ्नो परिवारका सदस्य यकीन गरी निजले बुझी लिनसक्ने व्यवस्था गरिएको प्रवक्ता शर्माले जानकारी दिनुभयो ।

नवौँ सहिद स्मृति.....

आयोजना गरी नयाँ खेलाडीलाई सहिदको इतिहासबारे बोध गराउने र खेलकुद मार्फत् मित्रता बढाउने उद्देश्यबारे प्रष्ट पार्नुभएको थियो । प्रतियोगिता समूहका अध्यक्ष हरिकुमार महर्जनको सभापतित्वमा भएको थियो ।

विजयी खेलाडीहरूलाई प्रमुअ अतिथि प्रेम सुवाल, अतिथिहरू नन्दकुमारी महर्जन, राजु महर्जन, सिद्धिकुमार मानन्धरले पुरस्कार प्रदान गर्नुभएको थियो ।

प्रथम हुनेले नगद रु.१० हजार, द्वितीय ५ हजार र तृतीय हुनेलाई ३/३ हजार नगद सहित ट्रफी, प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको थियो ।

यस वर्षका वर्ष खेलाडी सुरोज मालाकारलाई घोषित गरेको

थियो ।

युवा खेलकुद समूह अक्षय कोष स्थापना अभियानमा कीर्तिपुर ट्याड्ढाफाँट निवासी एवं व्याडमिन्टन खेलाडीद्वय खेमराज पोखरेल र राजेन्द्र प्रसाद पौडेलले जनही रु.२५१००१- सहयोग गर्नुभएको थियो ।

हरिशरण स्मृति.....

प्रमुख अतिथि सांसद राजन केसीले रेफ्री राजकुमार महर्जनलाई बास्केटबल हस्तान्तरण गरी उद्घाटन गर्नुभएको थियो । त्यसक्रममा वहाँले बास्केटबलको जननी कीर्तिपुरमा स्व. हरिशरण महर्जनको स्मृतिमा प्रतियोगिता गरेर हरिशरणको योगदानबारे थप जानकारी दिने अवसर मिलेको बताउनुभयो ।

प्रतिष्ठानका अध्यक्ष राममान सिंको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा स्व. हरिशरण प्रति १ मिनेट मौन धारण गरी श्रद्धाञ्जली गरेको थियो ।

चार टिम सहभागी रहेको खेल ९ गते सम्म संचालन हुनेछ ।

नेपाल मजदुर.....

५० प्रतिशत विकास निर्माणमा खर्च गर्ने व्यवस्था गर्न जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं सांसद प्रेम सुवालले प्रेस विज्ञप्ति वाचन गर्नुभएको थियो ।

पत्रकारहरूको जिज्ञासा पार्टी अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छेले दिनुभएको थियो ।

कार्यक्रममा पार्टी का सचिव सुनिल प्रजापतिले उपस्थित सबैलाई स्वागत गर्नुभएको थियो ।

किन दुस्ख छ्छाती ?

डा. शितल अधिकारी

कतिपय अवस्थामा मानिस सामान्य रहँदासमेत छाती दुख्ने गर्छ । यसरी दुख्नासाथ मानिसहरू मुटुसम्बन्धी रोग लागेको भन्दै चिकित्सककहाँ पुग्ने गर्छन् । तर छाती दुख्नासाथ सबै दुखाई हृदयाघात र मुटु रोगका लक्षण नहुन पनि सक्छन् । कम उमेर अर्थात् ३० र ३५ वर्षको समयमा छातीको दुखाई मुटुसम्बन्धी नभई अन्य कारण हुन सक्छन् । कतिपय अवस्थामा ग्यास्ट्रिकका कारण छाती र पेटको बीच भागमा दुखेको हुन सक्छ । छाती दुखाई उमेर, बानी, अभ्यास, रिस्क फ्याक्टर जस्तै मधुमेह, कोलेस्ट्रॉल, उच्चरक्तचाप, कति समयदेखि दुखिरहेकोजस्ता कुराले निकयौल गर्नुपर्ने हुन्छ ।

लडेर वा चोटपटक लागेको या घाउ भएर छाती दुखेको तुरुन्तै थाहा हुन्छ । यदि पेटको समस्याका कारण हो भने बीचमा दुख्ने, अमिलो पानी आउने, पेटमा ग्यास भरिएको जस्तो हुने, चिल्लो पित्त खाएको अवस्थामा बढी दुखेको छ भने ग्यास्ट्रिकका कारण हुने हुन्छ । यस्तो अवस्थामा पेट र छातीको बीचमा पोलेको जस्तो हुने, ग्यास भरिनेजस्ता लक्षण हुन्छ । ३० र ३५ वर्षको व्यक्तिलाई दुखेको छ भने ग्यास्ट्रिक हुनसक्छ तर ६० र ६५ वर्षको व्यक्तिलाई दुखेको छ भने मुटुरोग हो कि भनी परीक्षण गर्नुपर्ने हुन्छ । कतिपय अवस्थामा लक्षणले मात्र ग्यास्ट्रिक र मुटुरोग छुट्याउन नसक्ने हुँदा इन्डोस्कोपि गर्नै गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि इसीजी गर्नुपर्ने हुन्छ । सुगर या उच्चरक्तचाप छ भने परीक्षण गर्नुपर्ने हुन्छ ।

यदि ४० वर्षभन्दा माथिको उमेरमा छाती दुखेमा मुटुको समस्या पनि हुन सक्छ । छातीमा थिचेको जस्तो हुनु, सास फेर्न गाह्रो हुनु, हिँड्नुलाई गर्दा, काम गर्दा दुखेको महसुस हुनु र आराम गर्दा दुखाई कम हुन्छ भने मुटुको समस्याका कारण हुने सम्भावना बढी हुन्छ । यस्तो अवस्थामा विशेष ध्यान दिनुपर्छ । हृदयाघात भएको अवस्थामा सहनै नसक्ने गरी दुख्छ या थिचेको महसुस हुन्छ । यस्ता बिरामीलाई उच्च रक्तचाप, मधुमेह या

कोलेस्ट्रॉल भएको हुनसक्छ । साथै वंशाणुगत, धुमपानका कारण पनि यस्ता समस्या देखिने गर्छन् ।

कतिपय अवस्थामा मनोवैज्ञानिक दुखाई पनि हुन्छ । काम गर्न गाह्रो हुने, अल्छी लाग्ने, बच्चालाई पढ्न मन नलाग्ने हुँदा पनि छाती दुख्छो भन्दै कामबाट पन्छिने गर्छन् । यसमा परीक्षण गर्दा कुनै पनि समस्या भेटिँदैन । यस्ता बिरामीको छाती दुखाईको उपचार गर्न सधैं नै समस्या हुने गरेको छ ।

युवाहरू एक्सरसाइज गरिरहेका हुन्छन् । यसले पनि मांसपेशीमा दुखाई हुन्छ । जसका कारण उनीहरू छाती दुख्छो भन्दै आत्तिको पाइन्छ । यो आफै निको भएर जान्छ । कहिलेकाहीँ फोक्सो र छातीको बीचमा हावा भरियो भने पनि छाती दुख्ने हुन्छ ।

फोक्सो दुखाई मुख्यतया संक्रमण र क्यान्सरका कारण हुन्छ । कहिलेकाहीँ फोक्सो र छातीको बीचमा हावा वा पानी भरियो भने पनि दुख्ने हुन्छ । ज्वरो आउने, खोकी लाग्ने र छाती दुख्ने भएमा निमोनिया हुनसक्छ । यो एक किसिमको कडा संक्रमण हो । निमोनिया भाइरस र व्याक्टेरियाका कारण हुनेगर्छ । सामान्य रूघाखोकी लाग्नु भाइरल इन्फ्लुइन्जाको लक्षण हो । यो साधारणतया एक हप्तामा निको भएर जान्छ । तर पछि ज्वरो बढ्ने र छाती दुख्ने भएमा 'सेकेण्डरी निमोनिया' भनिन्छ ।

भाइरसका कारण दुवै फोक्सोलाई असर गरी अक्सीजन लिने क्षमतामा कमी आउने एआरडीएस (एक्युट रेस्पिरेटोरी डिस्ट्रेस सिन्ड्रोम) हुनसक्छ । छाती दुख्ने अर्को कारण क्यान्सर पनि हुन सक्छ । नेपालमा फोक्सोको क्यान्सर धेरै नै छ । वीर अस्पतालमा मात्र हप्तामा ३/४

जना फोक्सो क्यान्सरका नयाँ बिरामी पत्ता लाग्ने गरेको छ । यस्ता बिरामीको सुरुको अवस्थामा छाती नदुख्न पनि सक्छ । खकारमा रगत देखिनु, तौल घट्दै जानु र क्यान्सर रोगको लक्षण हुन सक्छ । क्षयरोगमा पनि छाती दुखाई हुन्छ । २ हप्तासम्म साँभ्रपख ज्वरो आउने, खोकी लाग्ने, खकारमा रगत देखिने, विस्तारै तौल घट्दै जाने, खाना नरुच्ने क्षयरोगका लक्षण हुन् ।

छाती दुख्दा चिकित्सकसँग सल्लाह लिनुपर्ने अवस्था:

- ज्वरोसँगै छाती दुख्ने
- सास फेर्न गाह्रो हुने
- हिँड्नुलाई गर्दा, काम गर्दा छाती थिचेको जस्तो हुनु, दुखाई देब्रे हात र घाँटीतर्फ जाने, पसिना आउने
- दमका रोगीलाई छाती दुखि सास फेर्न गाह्रो भएमा
- चुरोट खाने व्यक्तिलाई लामो समयसम्म छाती दुखिरहेमा

सतर्कता

सुरुको अवस्थामा प्रायजसो रोगका लक्षण साधारण छाती दुख्ने, खोकी लाग्ने हुन्छ । तर समयअनुसार बढ्दै जान्छ । मानौं १० मिनेट हिँड्दा छाती दुख्छो, गाह्रो भयो भन्दै तपाईं ५ मिनेट मात्र हिँड्नु भयो भने दुखाई कम लाग्न सक्छ । तर तपाईंको दुखाई निरन्तर भैरहेको हुन्छ । यसलाई सामान्य रूपमा सोच्दा पछि भएर ठूलो असर गर्न सक्छ । सुर्ति तथा धुमपान रोकेमा मुटुरोग, फोक्सो तथा फोक्सो क्यान्सर जस्ता समस्याबाट बच्न सकिन्छ । अत्यधिक चिल्लो पदार्थ नखाने, नियमित व्यायाम गर्ने, सुगर, उच्चरक्तचापको नियमित परीक्षण गर्नाले पनि मुटुरोगबाट बच्न सकिन्छ ।

- स्वास्थ्य खबरपत्रिका

Mt. Marigold School
Announces

New Admission for the Academic Session 2074 B.S

Mt. Marigold School

Kirtipur-9, Townplanning
Ph.no. 4336544, 9803892419
E-mail: mtmarigolds@gmail.com

LABORATORY BOARDING HIGH SCHOOL

Kirtipur, Kathmandu

A Full fledged English Medium School, a Pioneer in the field of modern education announces **New Admission** from **Play Group to Grade VIII** on merit basis for the academic session 2074.

Note:

1. Entrance Examination:
Chaitra 19th & 26th of Chaitra (Saturdays)
2. New Admission forms are available on all working days from school reception in between 10:00 am to 4:00 pm

Please Contact: 4330790/4331790

Email: ourlabschool@yahoo.com

